

20 سال مناقشه قره‌باغ، نتیجه سیاست‌های شوروی و آمریکا در منطقه قفقاز

بررسی سوابق ۲۰ سال مناقشه و جنگ خونین در قره‌باغ نشان می‌دهد که بروز این بحران نتیجه سیاست‌های شوروی و آمریکا در منطقه قفقاز می‌باشد.

سرویس قره باغ / خبرگزاری آران

خبرگزاری آران/ سرویس قره باغ: بررسی سوابق سال مناقشه و جنگ خونین در قره باغ نشان می‌دهد که بروز ۲۰ این بحران نتیجه سیاست‌های شوروی و آمریکا در منطقه قفقاز می‌باشد به گزارش خبرگزاری آران به نقل از ایرنا، این مناقشه به عنوان یکی از طولانی‌ترین جنگ‌های منطقه و یکی از چالش‌ها و دغدغه‌های موجود میان جمهوری آذربایجان و ارمنستان، تاکنون باعث آوارگی هزاران تن و تحمیل خسارات فراوان جانی و مالی شده است.

اکنون به رغم برقراری آتش‌بس، مردم هر دو کشور نگران شروع دوباره درگیری‌ها و جنگ هستند چرا که زرمه‌ها و تهدیدها این روزها در منطقه رو به افزایش گذاشته است.

هرچند با برقراری آتش‌بس، روسای سازمان امنیت و همکاری اروپا "میسک" یعنی آمریکا، فرانسه و روسیه برای حل مناقشه قره باغ نقش آفرینی کرده‌اند ولی اقدامات آنان عملاً تاکنون کارایی نداشته و عدم نتیجه این مهم از زبان روسای این گروه، سران و کارشناسان دو کشور درگیر در این مناقشه شنیده می‌شود.

"المار محمدیاراف" وزیر خارجه جمهوری آذربایجان چندی پیش با یادآوری اینکه تاکنون مذاکرات مختلف برای حل مشکل قره باغ نتیجه‌ای نداشته، تاکید کرد: کشورش پی برده که باکو مشکل قره باغ را خودش باید حل کند.

"الهام علی اف" رئیس جمهوری آذربایجان نیز اصرار دارد حل مناقشه قره باغ فقط بر مبنای حقوق بین‌المللی و برقراری تمامیت ارضی جمهوری آذربایجان امکان‌پذیر است و آمادگی این کشور را برای اعطای خودمختاری بالاتراز خودمختاری موجود در اروپا به منطقه مورد مناقشه قره باغ کوهستانی اعلام کرد.

کارشناسان مختلف سیاسی جمهوری آذربایجان نیز مذاکرات صلح قره باغ را تاکنون بی‌ثمر خوانده‌اند. در بررسی اجمالی مشخص می‌شود که مهمترین عوامل شروع، طولانی شدن و ادامه مناقشه منطقه قفقاز در قره باغ، رقابت و سیاست‌های نادرست شوروی و آمریکا، مداخلات خارجی، عدم احترام به تمامیت ارضی از سوی دو کشور درگیر در مناقشه، وجود گروه‌های افراطی و نبود اراده جدی دو کشور برای حل و فصل این بحران منجر به طولانی شدن و لاینحل باقی ماندن مناقشه قره باغ شده است.

در این میان مداخلات خارجی مهمترین عامل بروز و ادامه این بحران بوده و این مناقشه به رغم فروپاشی شوروی همچنان با نقش آفرینی آمریکا و روسیه تداوم دارد و ثروت‌های مادی و معنوی منطقه را فرسایش و زمینه را برای مداخلات خارجی مهیا می‌کند.

در این میان آمریکا همواره در صدد است از جمهوری آذربایجان به عنوان یکی از پایگاه‌های مهم برای رسیدن به منافع خود استفاده کند و برای رسیدن به این آرزوی دیرین، سعی در فتنه‌سازی در منطقه و استفاده ابزاری از آن دارد که موضوع قره باغ یکی از این حربه‌ها به شمار می‌رود.

در این خصوص می‌توان به اخبار رسانه‌های مختلف باکو طی روزهای اخیر در خصوص تسهیل ارایه سلاح به ارمنستان اشاره کرد به طوری روزنامه آینا در گزارشی نوشته است روسیه در پاسخ به تحکیم حضور ناتو در جمهوری آذربایجان به تسلیح ارمنستان ادامه می‌دهد.

به اعتقاد کارشناسان سیاسی نیز دخالت‌های بیگانگان در منطقه یکی از علل مهم و اساسی طولانی شدن و لاینحل ماندن مناقشه قره باغ است چرا که برآیند برخورد منافع آنان موجب کاهش امکانات موجود برای حل و فصل مناقشه قره باغ شده که در این خصوص می‌توان به ناکارآمدی تلاش‌های روسای گروه مینسک اشاره کرد.

وجود گروه‌های افراطی از جمله جنبش داشناک‌ها و جبهه خلق در ارمنستان و جمهوری آذربایجان و فعالیت بی‌حد و حصر آنان در اوایل استقلال باکو و ایروان از دیگر عوامل پیچیده شدن مناقشه قره باغ محسوب می‌شود.

در سال حیدر علی اف رئیس‌جمهور وقت آذربایجان و لئون ترئوپتروسیان رئیس‌جمهور سابق ارمنستان با ۱۹۹۷ فراهم شدن زمینه برای حل مناقشه قره باغ به توافق نزدیک شده بودند ولی گروه‌های افراطی داشناک‌ها با اعتراضات شدید مانع امر شدند به طوری که ترئوپتروسیان را مجبور به استعفا کردند و در نتیجه منجر به طولانی شدن مناقشه قره باغ شد.

عدم احترام به تمامیت ارضی و عدم تمکین از حقوق بین‌المللی برای تعیین سرنوشت از دیگر عوامل طولانی شدن مناقشه قره باغ محسوب می‌شود چرا که منشور سازمان ملل متحد نیز با تجزیه کشورهای موجود مخالف و حق تبیین سرنوشت برای اقلیت‌های قومی یک کشور شامل نمی‌شود بلکه به کشورهای مستعمره

داده می شود.

از این رو اعطای خودمختاری وسیع به ارامنه قره باغ در قالب ساختار سیاسی جمهوری آذربایجان طرح مناسبی است که هم ارامنه قره باغ را در تعیین سرنوشت خود سهیم می کند و هم تغییر مرزهای بین المللی را منتفی می سازد و این همان موضوعی که سران سازمان امنیت و همکاری اروپا در اجلاس لیسبون در سال بر آن ۱۹۶۶ تاکید کردند.

مناقشه قره باغ به عنوان یکی از بزرگترین مناقشات قومی از بدنبال تحركات قومی و ۱۹۸۸ فوریه سال ۲۰ تظاهرات شمار زیادی از ارامنه جدایی طلب در درون اتحاد جماهیر شوروی سابق آغاز شد. با این روند کمیته اجرایی جمهوری خودمختار قره باغ، تصمیم خود برای جدایی این بخش از جمهوری سوسیالیستی آذربایجان شوروی و الحاق آن به ارمنستان را به علت تعلقات قومی اعلام و این تصمیم منجر به شروع درگیری ها میان دو جمهوری سوسیالیستی آذربایجان و ارمنستان شوروی شد. به این ترتیب پس از درگیری های خونین قومی، آذری ها از ارمنستان و ارامنه از جمهوری آذربایجان رانده شدند و صدها تن از دو طرف آواره شدند و این قبیل مشکلات و نگرانی ها تاکنون نیز ادامه دارد. به نوشته مطبوعات باکو در روزهای اخیر به رغم مقررات آتش بس درجبهه های قره باغ طی يك ماه گذشته پنج سرباز آذری کشته و يك نفر دیگر مجروح شد.

همچنین کمیسیون دولتی امور گروگان و ناپدیدشدگان جمهوری آذربایجان طی گزارشی اعلام کرد: در مناقشه قره باغ چهار هزار و نفر آذری ناپدید یا به گروگان گرفته شده است ۴۰۷ بر اساس این گزارش، سه هزار و نفر آنان را نیز ۳۸۱ نفر از این افراد نظامی و بقیه غیر نظامی هستند که ۵۴۰ افراد سالخورده، زنان و کودکان تشکیل می دهند.

این گزارش می افزاید: این در حالیست که سرنوشت نفر در سال جاری مشخص و در فهرست ۱۷۳ ناپدیدشدگان نیامده است.

بر اساس این کمیسیون ، علاوه بر این تاکنون يك هزار نفر آذری نیز از بند اسارت ارمنستان آزاد شده اند که ۳۹۲ نفر کودک و بقیه افراد مسن هستند ۱۶۸ ، نفر زن ۳۴۳ ، نفر آنان مرد ۴۹۵ يك هزار و در گزارش کمیسیون دولتی امور گروگان و ناپدیدشدگان جمهوری آذربایجان آمده است : با بررسی و تحلیل اسناد موجود مشخص شده که در جریان مناقشه قره باغ نفر از اسیران و گروگان های آذربایجان کشته ۵۵۰ شده اند.

پایان پیام.